

Meld deg på kurs!

Skatteetaten arrangerer innføringskurs for nye næringsdrivende. Her går vi nærmere inn på det som dreier seg om skatt og merverdiavgift. Om du føler deg usikker på noen av disse områdene, er det ingenting i veien for at også du som har drevet en stund kan melde deg på.

Hvis du vil vite hvor det arrangeres kurs i din landsdel, kan du gå inn på www.skatteetaten.no (skriv inn 'kurs' i søkefeltet). Eller du kan ta kontakt med Skatteetaten på telefon **800 80 000**.

Mer informasjon

På www.skatteetaten.no finner du skattekalender og egen side for næringsdrivende. Du kan også abonnere på nyheter fra Skatteetaten.

Nyttige nettsteder

www.skatteetaten.no
www.altinn.no
www.bedriftshjelp.no

www.etablerer.no
www.nav.no

Skatteetaten

Merverdiavgift på tolke- og oversettertjenester

Regler om avgiftsplikt, unntak og dokumentasjon

Tolken skal i utgangspunktet beregne merverdiavgift ved omsetning av tolke – og oversettertjenester til alle offentlige etater og institusjoner, private næringsdrivende og private personer. Dersom tjenestene er nødvendige for å utføre visse oppgaver innenfor omsorgs- og undervisningssektoren, kan avgiftsplikten falle bort.

Unntak

I merverdiavgiftsloven (mval.) er det gjort unntak fra den generelle avgiftsplikten for en del tjenestekategorier, jf. mval. §§ 3-2 til 3-20. Selv om tolke- og oversettertjenester er avgiftspliktige tjenester, kan slike tjenester likevel unntas fra avgift når de ytes i nær tilknytning til enkelte av de unntatte tjenestekategoriene.

Det skal imidlertid en del til for at tolke- og oversettertjenester skal anses for å være så integrert i en unntatt tjenestekategori at de selv blir en del av den unntatte tjenesten. Her følger 4 eksempler på slike unntak:

1. Helsetjenester, mval. § 3-2 (1)

Tolketjenester som benyttes i en avgiftsunntatt helsetjeneste etter mval. § 3-2 (1) er omfattet av unntaket.

Slike tolketjenester vil være en forutsetning for å kunne yte forsvarlig hjelp og må da regnes som en integrert del av helsetjenesten. Det følger av mval. § 3-2 (1) bokstav c) at unntaket for helsetjenester gjelder tjenester som omfattes av folketrygdloven kapittel 5 og 10. I folketrygdloven § 10-7 er tolkehjelp tatt med som stønadsberettiget tjeneste.

Når tolker leies inn for å bistå ved legekonsultasjoner etc, er tolketjenesten avgiftsunntatt som en integrert del av helsetjenesten direkte under mval. § 3-2 (1). Det som tolkes må være en helsetjeneste, f. eks undersøkelse hos lege, psykolog, sykepleier, fysioterapeut og logoped, prøver på medisinsk laboratorium. Konsultasjon hos en sosionom for botrening og samfunnstilpasning er ikke en helsetjeneste.

2. Sosiale tjenester, mval. § 3-4 (1)

Tolketjenester som benyttes i en avgiftsunntatt sosial tjeneste etter mval. § 3-4 (1), er omfattet av unntaket. En nødvendig forutsetning for unntaket er at tolketjenesten benyttes i sosialtjenesten på grunnlag av et kommunalt vedtak om at tolkehjelp er en nødvendig forutsetning for å kunne yte forsvarlige sosiale tjenester.

Bestemmelsen har en oppregning av hvilke tjenester som regnes som sosiale og er omfattet av unntaket. Dette er sosiale tjenester

- a) etter sosialtjenesteloven og barnevernloven
- b) som ytes i barne- og ungdoms-institusjoner, fritidsklubber, feriekolonier og lignende
- c) som gjelder pass av barn.

Ordlyden i mval. § 3-4 er ikke begrenset til de sosiale tjenester som er omfattet av sosialtjenesteloven.

Bestemmelsen gir heller ikke noen uttømmende oppregning av hvilke tjenester som skal omfattes av unntaket. Dette er et generelt unntak for sosiale tjenester.

Utgangspunktet for den rettslige vurderingen er at det må foretas en konkret vurdering av hvilke tjenester som tilbys. Det er naturlig å ta utgangspunkt i oppregningen i § 3-4 (1). Dersom man står overfor tjenester som ikke er nevnt i bokstav a, b eller c, må det vurderes om disse tjenestene naturlig faller innenfor unntaksbestemmelsens anvendelsesområde. Et eksempel på dette er drift av asylmottak som ikke direkte er nevnt i loven som en sosial tjeneste. Finans-

departementet har i brev av 31. mai 2011 lagt til grunn at drift av asylmottak er en tjeneste som er omfattet av unntaket for sosiale tjenester i § 3-4 (1).

Sosialtjenesteloven

Mval. § 3-4 (1) bokstav a) fastsetter avgiftsunntak for omsorgs- og hjelpetjenester som omfattes av sosialtjenesteloven.

Sosialtjenesteloven § 4-3 pålegger kommunene å ha bestemte tjenester, jf. lovens § 4-2. Det er ikke gitt minstenormer når det gjelder innhold og omfang av de lovfestede sosiale tjenestene. Hvilke typer tjenester som den enkelte kommune tilbyr som en sosial tjeneste vil dermed variere. Motsatt vil tolketjenester som ikke regnes som sosiale tjenester etter mval.

§ 3-4 (1) være merverdiavgiftspliktige som andre underleverandørtjenester levert til kommunen som f. eks. servering og it-tjenester. Den som yter en sosial tjeneste (omsorgsgiveren) kan omsette varer og tjenester uten merverdiavgift, hvis de er naturlige ledd i den aktuelle sosiale tjenesten, jf. mval. § 3-4 (2), mens en underleverandørs omsetning av varer og tjenester til omsorgsgiveren ikke er omfattet av avgiftsunntaket.

Barnevernloven

Sosiale tjenester etter barnevernloven og sosiale tjenester som ytes i barne- og ungdomsinstitusjoner er unntatt fra merverdiavgift, jfr. mval. § 3-4 (1)

bokstav a) og b). Tolketjenester som ledd i buf-etatens sosiale tjenester rettet mot barnet, regnes dermed som avgiftsunntatt. Grensen går imidlertid mot saker hvor advokat er del av saken, der regulerer salærforskriften satsene, og merverdiavgift skal beregnes.

3. Undervisningstjenester, mval. § 3-5 (2)

Tolketjenester som inngår i et undervisningstilbud er avgiftsunntatt etter § 3-5 (2), som presiserer at avgiftsunntaket for undervisningstjenester også omfatter andre tjenester som omsettes som et naturlig ledd i undervisningstjenesten.

Tolking i en konkret undervisningssituasjon, foreldresamtale, lærer-elevsamtale og oversetting av karakterbok betraktes som et naturlig ledd i undervisningstjenesten, og vil være unntatt fra merverdiavgift, forutsatt at tjenestene ytes i regi av undervisningsinstitusjonen.

Avgiftsunntaket gjelder i færre tilfeller enn unntaket for helsetjenester og sosiale tjenester. Unntaket for undervisningstjenester må hjemles i mval. § 3-5 (2) som krever at tolketjenesten må anses utført av en som omsetter undervisningstjenesten.

4. Litterære og kunstneriske verk, mval. § 3-7 (4)

Oversettelse av litterære og kunstneriske verk som omfattes av mval. § 3-7 (4), vil være unntatt fra avgift på lik linje med det litterære/kunstneriske verket når også oversettelsen oppfyller åndsverkslovens krav til verkshøyde.

Dokumentasjon

Oppdragsregistrering

Ved mottak av oppdrag må tolken registrere opplysninger om oppdraget på en oppdragsedel, i kalender eller i et annet system.

Hvert oppdrag må ha:

- unikt oppdragsnummer
- navn på oppdragsgiver
- navn på kunde
- beskrivelse av oppdraget
 - dato og klokkeslett, oppmøtested
 - tolkemåte: telefontolking, skjermtolking, fremmøte

- beskrivelse av kunde og oppdrag:
Kategori/område: Helse (legetime), sosial (NAV flyktningekontor), undervisning (barneskole, foreldresamtale, NAV yrkesrettet kurs), politi, rettsvesen, privat næringsliv, annet
- andre oppdragsdetaljer, som kontaktperson, mobilnummer, fakturamottaker, referanse- nummer.

Etter utført oppdrag må det foretas kontroll av oppdragsregistreringen slik at tidsforbruk, reisetid, reisekostnader, kundenavn, fakturamottaker, beskrivelse av oppdraget mv stemmer med faktisk utført tjeneste. Det må foreligge et system som påser at alle utførte oppdrag blir fakturert og inntektsført.

Eksempel	
Kunde	Spørsmål
NAV xx	Hva gjaldt utført tolking? Beskrive levert tolketjeneste med stikkord. Ansett unntatt mva fordi sosial tjeneste? Eller undervisningstjeneste? Veiledningssamtale for arbeidsøking, rådgivning mht trygd, yrkesrettet kurs, introduksjonsprogram for flyktning?
Xx Kommune	Hvilken avdeling/kontor i kommunen har det blitt tolket for? Barnevern, helsestasjon, skole, eller et legekortor? Navngi avdeling/kontor.
Sykehus/Sykehjem/ Bo- og behandlingssenter	Angitt type/kategori "Helse", men hva slags helsearbeider har tolken bistått? Grense mot sosionomer og administrasjon.

Det er den som har utført tolke- og oversettertjenesten som må sørge for tilstrekkelig dokumentasjon. Dokumentasjonen skal vise hva tolketjenesten gjaldt og knytte den mot aktuell merverdiavgiftsunntatt tjeneste hvis det faktureres uten merverdiavgift.

Eksempel		
Kunde	Tekst som forklarer tjeneste	Mva-behandling
Xx asylmottak: Xx asylmottak helsetjenester:	Miljøtiltak, møte ang krangel Legetime	Unntatt mva, sosial tjeneste Unntatt mva, helsetjenester
NAV		
Xx kommune:	Bistå flyktning, kartlegging av behov	Unntatt mva, sosial tjeneste
NAV kompetanse- senter	Undervisning, bistå på norskkurs	Unntatt mva, undervisning
Xx Kommune:	Undervisningstime xx skole	Unntatt mva, undervisning

Ved fakturering av flere oppdrag i samme salgsdokument er det viktig å skille mellom merverdiavgiftspliktige og merverdiavgiftsunntatte tjenester. Avgiftspliktig salg, avgiftsfritt salg og avgiftsunntatt salg skal fremgå hver for seg og summeres særskilt, jfr. bokføringsforskriften § 5-1-5.

Salgsdokumentasjon

Tolkeoppdrag må dokumenteres. Grunnleggende prinsipper i bokføringslovens § 4, som fullstendighet, realitet og nøyaktighet må følges slik at alle utførte oppdrag blir fakturert og bokført og innberettet korrekt.

Krav om dokumentasjon fremgår av bokføringsloven § 4, (1) nr 6, og § 10

Salgsdokument skal utstedes snarest mulig og senest 1 måned etter levering, jfr. bokføringsforskriften § 5-2-2. Det er viktig at tjenesten først blir fakturert etter at den er levert og man konkret vet hva og hvor mye som er levert. Krav til spesifisering av utført tjeneste avhenger av de konkrete forhold ved oppdraget. For eksempel ved tjenester utført for politi må saksnummer stå spesifisert på faktura, ved rettsaker skal salærskjema fylles ut iht. salærforskriften.

Tolketjenester er i utgangspunktet avgiftspliktige. Tolker og oversettere som omsetter både avgiftspliktige og

avgiftsunntatte tjenester må foreta en kvalifisert merverdiavgiftsvurdering av hvert oppdrag. Faktureringen skal være i overensstemmelse med virkeligheten. Det må foreligge tilstrekkelige opplysninger i fakturaen eller i underdokumentasjonen (oppdragsseddel og ordresystem) som viser hva tjenesten gjaldt og årsak til at den ikke er merverdiavgiftsberegnet.

Dokumentasjon av tolketjenester utført for flyktninger/asylsøkere

Introduksjonsprogram for flyktninger/asylsøkere er del av kommunens sosiale tjenester hvor det gis informasjon om det norske samfunn, arbeid, utdanning, økonomi, rettigheter og plikter. Forutsatt at det på faktura eller i underdokumentasjon til disse kundene fremkommer av samtaleevne eller egen stikkordbeskrivelse konkret hva oppdraget gjaldt, f.eks. "sosial", "bistand flyktning", vil tjenesten anses å være unntatt fra merverdiavgift.